

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIII. Legislatur, etiam supremus, in gravi materia, sibi non
indecora, legibus à se latis, quoad vim directivam, (non quoad coactivam)
tenetur sub mortali se conformare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

quod impleri non potest quoad totum, implendum quoad partem possibilem.

181 2°. Quia Ecclesia per Innocentium XI. damnavit hanc propositionem Dianæ p. 4. tract. 4. resol. 125. *Qui non potest recitare Matutinum & Laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil teneri. Quia major pars trahit ad se minorem.*

182 3°. Qui debet viginti aureos, si possit solvere quinque, non autem reliquos, haud dubiè tenetur solvere quinque. Ergo qui debet solvere septem horas, si non possit solvere majores, possit autem minores, tenetur ad minores. Cum obligatio ista æquè sit de re divisibili, quàm illa.

183 Dixi, si terminus potentiae & impotentiae non sit incertus, &c. propter infirmos, in quibus vix, aut ne vix quidem assignabilis est præcisus terminus, ad quem extenditur, & ultra quem non extenditur. Qui si tenerentur ad partem, dum impotentes sunt ad totum, in gravissimos scrupulos conjicerentur in determinanda parte ad quam tenerentur. Et ideò dicendum, quòd si certò potentes sint ad determinatam partem, esto solum esset unica hora, ad eam tenerentur. Ad ea verò quæ præstare certò non possunt, sed dubitant, an possint necne, si dispensationem habere possint, eam petant. Si desit qui dispense, stent judicio viri prudentis, confisi de benignitate Ecclesiae, quæ in casu dubii censenda non est eos obligare velle, ne expositi sint gravissimis scrupulis conscientiae. Ita Lumbierus noster ad propositiones damnatas observat. 14. n. 473. Magnæ consolationis (pro Religiosis Ordinum Mendicantium, & cum ipsis communicantium) est privilegium, quo Leo X. (apud Casarubium verbo *declarare*) concessit Fratribus Minoribus, & consequenter Carmelitis cum ipsis communicantibus, qui scrupulis vexantur, ut possint in omnibus dubiis, securà conscientia, stare determinationi suorum Superiorum.

184 Collige ex dictis 1°. quòd major pars non semper trahit ad se minorem, nec accessorium semper sequitur principale, ut ostendit Barbosa tract. 1. var. axiom. 4. num. 11. & seqq. Quamvis enim axioma istud procedat in multis, non in omnibus, & signanter non procedit, dum principale & accessorium, divisibilia sunt, & inconnexa. Qui enim promisit dare vaccam, & vitulum ipsius, si vaccam dare nequeat (quia mortua est) tenetur dare vitulum. Non procedit etiam, ubi diversa est ratio accessorii & principalis, ut in casu horarum, in quo tota ratio excusandi à majori parte, est impotentia, quæ ad minorem partem supponitur non esse.

185 Collige 2°. eum qui semiquadrante ante mediam noctem recordatur totius se officii debitorem, etsi impotens sit ad totum ante mediam noctem recitandum, teneri ad reci-

tandum quantum potest, usque ad duodecimam noctis. Eum item, qui (non habens Breviarium) memoriter recitare posset singularem horarum Psalmos, non verò Capitulum, nec orationes, teneri ad Psalmos recitandos. Ita Lumbierus n. 477.

Nec dicas quòd potens audire Missam ab initio ad Evangelium, sed non ultra, ad nihil teneatur. Vel enim hoc non est verum: vel si verum, ideò est, quia pars illa Missæ sic se habet accessoriè ad Missam, ut ab aliis dividi nequeat. Sed non video cur dicta pars Missæ minus divisibilis sit ab aliis, quàm una hora ab aliis, vel Psalmi unius horæ à Capitulo & oratione, in casu antèdicto. Unde videtur de omnibus istis pariformiter sentiendum.

Collige 3°. nimis laxam & intolerabilem esse opinionem Escobarii Theol. Moral. tr. 1. exam. 11. c. 4. n. 108. ubi sic: Tempore Praefationis quis venit ad Sacrum audiendum, quod unicè celebratur: teneturne illam (id est residuam) singularis illius Missæ partem audire? Sanchez & Suarez teneri asserunt: quòd illa præcipua sit Sacri pars. Ego autem probabiliter assero non teneri: quia per illam partem Missæ non potest implere præceptum. Quamvis enim implere nequeat præceptum illud quoad totum: bene quoad partem, eamque præcipuam.

CAPUT XXIII.

Legislator, etiam supremus, in gravi materia, sibi non indecora, legibus à se latis, quoad vim directivam, (non quoad coercitivam) tenetur sub mortali se conformare.

187 **Q**uòd illis non teneatur quoad vim coercitivam, Doctores conveniunt cum S. Thoma 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. Nullus enim propriè cogitur à seipso (ait S. Doctor) nec alium supremus habet, à quo cogatur.

188 Quòd verò iis quoad vim directivam teneatur se conformare, cum communi tradit S. Doctor ibidem. Quia, ut dicitur cap. cum omnis ex. de Constitut. *Quod quisque juris in alterum statuit, ipse eodem jure uti debet.* Et Sapientis dicitur auctoritas, *Patere legem, quam tulisti.* Dicit etiam D. Ambrosius epist. 32. *Cum prescripsisti aliis, prescripsisti etiam tibi. Leges enim Imperator fert, quas primus ipse custodiat.* Similia habent Chrysostomus Homil. 4. in Genesim, Isidorus l. 3. Sententiar. alique Patres. Denique celebris est sententia L. 1. Cod. tit. 14. *Digna vox est Majestate regnantis, legibus alligatum se Principem profiteri.* Secus facientibus impropere Christus Matth. 23. *Dicunt, & non faciunt. Alligant onera gravia, & imponunt ea in humeros hominum; digito autem nolunt ea movere.*

189 An verò jure naturali Princeps ad id teneatur? an etiam positivo?

Respondeo cum D. Antonino, Cajetano, Vi-

Victoria, Soto, Maldero, Sylvio, Suarez, & aliis communiùs, ad id teneri jure naturali, ut satis indicant solemnità illa legis naturalis dictamina, à Sapientibus Gentilitatis prolata: *Potere legem quam tulisti, &c.* Et verò ratio naturalis dicit, Legislatorem debere præ cæteris servare ea quæ pertinent ad rectam gubernationem, communeque Reipublicæ bonum. Cùm caput Reipublicæ præ cæteris procurare debeat commune illud bonum, per observantiam legum præscriptarum. Commune etiam Reipublicæ bonum exigit, ne caput inferioribus membris alliget onera, quæ portare nolit, cùm æquè possit; sed in eorum portatione inferioribus collaboret, exemproque præeat. Ut enim sapienter Ambrosius loco citato, *Familia status nutabit, si quod inquirunt in corpore, non inveniantur in capite.*

190 Assertam porò obligationem, in materia gravi esse sub mortali, laudati Authores sentiunt. Quia facere contra jus naturale, in materia gravi, æquè mortale est, sicut facere contra jus positivum.

CAPUT XXIV.

Clerici tenentur legibus civilibus, quæ non repugnant sacris Canonibus, nec ecclesiastica immunitati, nec officio clericali. A legibus tamen gabeliarum, tributorum, & vectigalium ipsi & Religiosi sunt exempti.

191 **P**rima pars est extra controversiam. Quia Clerici verè sunt partes & membra Reipublicæ; ergo lege naturali tenentur se conformare suo toti, & collaborare publico Reipublicæ bono, observando leges in commune bonum latas, quæ non repugnant ipsorum statui, cujusmodi sunt leges rerum venalium pretia taxantes, frumenti asportationem inhibentes, &c. Aliàs magnæ perturbationes in Republica orirentur. Ideò Nicolaus I. in epist. ad Michaëlem Imperatorem, dicit, Deum sic divisisse Pontificiam auctoritatem ab Imperiali, ut Christiani Imperatores, pro æterna vita, Pontificibus indigerent; & Pontifices, pro cursu temporalium tantummodò rerum, Imperialibus legibus uterentur. Et Imperator Valentinianus in epist. ad Episcopos Asiae, dicit, probos Episcopos non solum Deo, sed etiam Regum legibus obtemperare.

192 Si tamen Clerici violatores fuerint ejusmodi legum, à Judice Civili puniendi non sunt, sed ab Ecclesiastico, juxta laudabilem illam vocem Constantini Magni ad Episcopos, relatam à Rufino l. 10. histor. c. 2. & à D. Gregorio l. 4. epist. 75. ad Mauritium: *Vos dei estis, à summo Deo constituti: convitiens non est ut homo judicet deos.* Sic proinde legibus civilibus subjiciuntur, quoad vim directivam, ut eis non subjiciantur quoad vim coactivam. Unde Cajus Papa epist. ad

Felicem Episcopum: *Nemo Episcopum, aut reliquos Clericos apud Judicem secularem accusare praesumat.*

Secunda pars est D. Thomæ lect. 1. in cap. 13. ad Rom. ubi loquens de debito vectigalium, dicit, quòd *ab hoc debito liberi sunt Clerici ex privilegio Principum. Quod quidem equitatem naturalem habet. Unde etiam apud Gentiles liberi erant à tribuitis illi qui vacabant rebus divinis. Legitur enim Genes. 47. quòd Joseph subiecit Pharaoni totam terram Aegypti, præter terram Sacerdotum, quæ à Rege tradita fuerat eis: quibus & statuta cibaria ex horreis publicis prebebantur. Et infra dicitur, quòd in universa terra Aegypti quinta pars solvebatur, absque (id est excepta) terrâ sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit. Et Artaxerxes l. Esdræ 7. vetuit, ne Sacerdotibus & Levitis vectigalia imponerentur. Et hoc omnino æquum est (prosequitur S. Doctor) quia sicut Reges sollicitudinem habent de bono publico, in rebus temporalibus; ita Ministri Dei in spiritualibus. Et sic per hoc quòd Deo in spiritualibus ministrant, recompensant Regi quòd pro pace eorum laborant.*

Et ideò Constantinus Magnus, in honorem Sacerdotum novæ legis idem sancivit, quòd Artaxerxes supra pro Sacerdotibus veteris legis, ut refert Eusebius l. 1. histor. c. 7. Sicut & Justinianus Imperator l. 2. Codicis l. sancimus. Sed & Concilium Lateranense sub Alexandro III. cap. non omnis de immunit. eccles. & alterum sub Innocentio III. cap. adversus eod. pariter veterunt Ecclesiasticis vectigalia à Laicis imponi. Variis etiam Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum, & Principum privilegiis Religiosi, præsertim Mendicantes, exempti sunt à gabellis, & ejusmodi oneribus. Quæ omnia in Curia Bruxellensi, & aliis Belgii Parlamentis placetata sunt. An verò exemptio illa sit de jure divino? affirmant aliqui. Negant Victoria, Sotus, Bannez, Navarrus, Covarruvias, &c. Quia D. Ambrosius in orat. de tradend. basilic. *Si tributum (inquit) petitur, tributum non negatur: agri enim Ecclesie tributum præstant. Et Urbanus Papa can. tributum 23. q. 8. Tributum in are piscis, piscante Petro, inventum est, quia de exterioribus suis Ecclesia tributum reddit.* Et D. Chrysofomus explicans illud Rom. 13. *Ideo & tributa præstatis,* dicit, obedientiam istam injungi quoque Prædicatoribus Evangelicis, & Sacerdotibus, & Monachis. Vide infra c. 41.

CAPUT XXV.

Dioecesis legibus, non solum quoad Festa indicta, sed & quoad jejunia, publicas preces, & familia, Regulares exempti se conformare tenentur, in omni materia, in qua non sunt exempti.

195 **P**robatur, tum quia sunt pars Communitatis legibus istis subjectæ. Pars verò te-